

А.М. Зельницький, кандидат педагогічних наук, професор,
О.А. Заболотний, кандидат військових наук, доцент
Національний університет оборони України
імені Івана Черняховського

ВИКЛАДАЧ ВИЩОГО ВІЙСЬКОВОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ: РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ – НОВІ ВИКЛИКИ

У статті розкривається сутність поняття “професійна компетентність викладача вищого військового навчального закладу” та зміст основних структурних складових цієї педагогічної категорії. Розглядаються проблеми розвитку професійної компетентності викладача в сучасних реаліях, зумовлених викликами, що постали перед Україною та її Збройними Силами у зв’язку із збройним конфліктом на сході нашої держави. Аналізуються введені у дію відповідними нормативно-правовими актами напрями і шляхи реформування і подальшого розвитку системи військової освіти та ефективності професійної діяльності науково-педагогічних працівників.

Основну увагу приділено аналізу психолого-педагогічної компетентності викладача вищого військового навчального закладу, а також деяким підходам до оцінювання результатів його педагогічної діяльності. При цьому зроблено акцент на застосуванні в освітньому процесі інноваційних педагогічних технологій і приведенні змісту освіти та якості підготовки військових фахівців у відповідність до потреб сил оборони з урахуванням досвіду держав-членів НАТО і досвіду бойових дій в зоні АТО.

Ключові слова: професійна компетентність, якість освіти, якість освітньої діяльності, викладач вищого військового навчального закладу, підготовка військових фахівців, система військової освіти.

Постановка проблеми. Вимоги до професійної компетентності викладача вищого військового навчального закладу в сучасних умовах значною мірою актуалізувалися і набули певних змін у зв’язку із впливом геополітичної та воєнно-політичної обстановки, що склалися за останні роки в світі і в Україні. Як зазначається у Воєнній доктрині України, – глобальна воєнно-політична нестабільність посилюється через збройний конфлікт на Сході України. У цих умовах основними цілями у сфері воєнної політики відповідно до вимог Стратегічного оборонного бюлетеня України є такі [1]:

участь України у реалізації спільної політики безпеки і оборони Європейського Союзу та відповідність критеріям членства України в ЄС і НАТО;

удосконалення системи забезпечення воєнної безпеки, яка б гарантувала надійний захист держави.

Гарантування надійного захисту держави відповідно до Конституції України покладається на Збройні Сили України, їх кадровий склад, здатний ефективно реалізовувати цілі у сфері воєнної політики України. Успішне виконання зазначеного пов’язане із забезпеченням якості функціонування системи військової освіти (далі – СВО), де головну роль відіграє особистість викладача, його професійна компетентність, фаховість, здатність до розв’язання складних завдань щодо організації навчально-виховного процесу (далі – НВП) та підготовки компетентних військових фахівців для Збройних Сил України.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Результати опрацювання авторами низки науково-педагогічних, методичних та інших інформаційних джерел з питань розвитку професійної компетентності викладача вищого військового навчального закладу в сучасних умовах свідчать про необхідність приділення більшої уваги вирішенню даної проблеми в теорії та педагогічній практиці. Особливо це стосується необхідності впровадження викладачами в освітній процес інноваційних підходів з підготовки військових фахівців у ВВНЗ, ВНП ВНЗ до дій в бойових умовах із застосуванням сучасних педагогічних технологій та передових методик, що сумісні зі стандартами НАТО.

Проблему професійної компетентності викладача розглядали у своїх дослідженнях вітчизняні вчені В. Андрущенко, В. Кремень, Н. Красицька, В. Луговий, П. Лузан, Н. Ничкало, С. Різниченко, О. Ткаченко, Л. Шовкун, Н. Яремчук та ін. Що стосується розгляду даної проблеми у військовій педагогіці, то вагомий внесок у її розроблення зробили Є. Афонін, А. Вітченко, М. Корольчук, Є. Мануйлов, М. Нешадим, В. Осьодло, В. Ягупов. Разом з тим, змістове наповнення складових професійної компетентності викладача вищого військового навчального закладу в сучасних умовах потребує постійного удосконалення, врахування результатів наукових інновацій в педагогічній теорії, бойового досвіду в зоні АТО та досвіду підготовки військових фахівців у провідних країнах-членах НАТО.

Метою статті є уточнення сутності і структури поняття “професійна компетентність викладача вищого військового навчального закладу” та змісту основних його структурних складових у контексті безпосередньої участі викладача в підготовці військових фахівців у вищих військових навчальних закладах та військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів (далі – ВВНЗ) до виконання ними службово-бойових функцій на посаді за призначенням в особливий період.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зміна ролі викладача та характеру його праці в умовах інформаційного суспільства змушує по-новому подивитися на проблеми розвитку особистості педагога, модернізації його професійних знань та вдосконалення методичної майстерності. Такі елементи його професійно-педагогічної культури, як постійне прагнення до підвищення якості своєї діяльності, результативності методів навчання й виховання, роботи з самоосвіти та самовдосконалення, розглядаються сьогодні не просто як досягнення окремих педагогів, а як вимоги до професійної компетентності [2].

У педагогічній енциклопедії термін “професійна компетентність” тлумачиться як підтверджене право приналежності до певної професійної групи працівників, визнане з боку соціальної системи в цілому й представниками не тільки конкретної професійної групи, але й інших соціальних і професійних груп. У більш вузькому смислі під професійною компетентністю розуміється коло питань, у яких суб’єкт має пізнання і досвід, сукупність яких відбиває соціально-професійний статус і професійну

кваліфікацію, а також якісні особистісні, індивідуальні особливості (здатності) або якості, що забезпечують можливість реалізації певної професійної діяльності [3].

Поняття “професійна компетентність”, як багатоаспектна інтегральна характеристика професійної діяльності, може розглядатися також як:

поєднання професійних знань, умінь, навичок та досвіду, здатність їх застосовувати у професійній діяльності;

психічне утворення, що включає внутрішні властивості та якості особистості, її готовність ефективно діяти (взаємодіяти) при вирішенні професійних завдань різного рівня складності [4].

Основною складовою в структурі професійної компетентності викладача є ефективність формування компетентностей в тих, хто навчається [5]. Підґрунтям зазначеного формування є постійне професійне самовдосконалення, накопичення викладачем відповідних знань і досвіду комунікативної взаємодії щодо їх актуалізації та передачі знань тим, хто навчається. Важливими складовими якості накопичених викладачем знань варто вважати такі з них:

комплексність, тобто здатність викладача синтезувати інформацію з різних галузей науки;

особистісна забарвленість, тобто знання, “пропущені” через власну позицію;

формування знань одночасно на різних рівнях (теоретичному, методичному, технологічному).

Адаптація наведених загальнонаукових підходів до специфіки професійної діяльності викладача ВВНЗ пов’язана з особливостями функціонування СВО, що на теперішній час зазнає певних якісних змін, зумовлених входженням України в європейський освітній простір та викликами, які постали перед Збройними Силами України щодо їх теперішнього стану та подальшого розвитку.

Стратегічні цілі розвитку Збройних Сил України на даному етапі і на найближчу перспективу визначено у Стратегічному оборонному бюлетені України. Однією із цілей, задекларованих у цьому документі, є удосконалення системи військової освіти та підготовки кадрів. Реалізація зазначеної цілі пов’язана із виконанням основних завдань. Серед них:

1. Підвищення ефективності підготовки наукових і науково-педагогічних працівників для якісного забезпечення наукової, науково-технічної та освітньої діяльності у ВВНЗ та науково-дослідних установах;

2. Впровадження в освітній процес передових методик підготовки збройних сил, сумісних зі стандартами НАТО;

3. Приведення змісту освіти та якості підготовки (перепідготовки) і підвищення кваліфікації військових фахівців у відповідність до потреб сил оборони з урахуванням досвіду АТО;

4. Підвищення ефективності роботи системи військової освіти за рахунок удосконалення навчально-матеріальної бази, практичного

спрямування навчання, впровадження в навчальний процес передових методик підготовки збройних сил держав-членів НАТО;

5. Впровадження в систему освіти технологій дистанційного навчання [1].

При цьому слід зважати на такі чинники:

науково-педагогічний склад військових навчальних закладів комплектується й надалі комплектуватиметься офіцерами з досвідом служби у військах (силах), які брали участь у бойових діях та міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки, а також – професійно підготовленими у ВНЗ держав-членів НАТО;

контингент слухачів (курсантів) за останні два роки значною мірою поповнився військовослужбовцями з бойовим досвідом, отриманим у зоні АТО (така тенденція зберігається), що чинитиме певний вплив на організацію освітньої діяльності та забезпечення якості підготовки військових фахівців.

У Законі України “Про вищу освіту” визначено такі поняття щодо якості:

“якість освітньої діяльності” – рівень організації освітнього процесу у вищому навчальному закладі, що відповідає стандартам вищої освіти, забезпечує здобуття особами якісної вищої освіти та сприяє створенню нових знань;

“якість вищої освіти” – рівень здобутих особою знань, умінь, навичок, інших компетентностей, що відображає її компетентність відповідно до стандартів вищої освіти [6].

Пріоритетним напрямом щодо забезпечення якості підготовки військових фахівців у ВВНЗ виступатиме компетентнісний підхід, де ключовим поняттям є компетентність [7, 8].

Компетентність військового фахівця з вищою освітою розглядається як інтегральний показник якості його підготовки, що сформований відповідно до стандартів вищої освіти і характеризується ступенем здатності і готовності до постійного самовдосконалення, застосування набутих знань, умінь, навичок, особистих якостей і ціннісних орієнтацій при виконанні службово-бойових функцій у звичайних та екстремальних умовах на посаді за призначенням. Тут слід звернути увагу на те, що компетентність визначають не результати академічних знань, а здатність їх застосовувати.

Рівень сформованості компетентностей, набутих особою у процесі навчання за визначеною освітньо-професійною (освітньо-науковою) програмою, являє собою певні результати навчання, що відповідно до Закону України “Про вищу освіту” повинні бути ідентифіковані, кількісно оцінені та виміряні [6]. Отже, ці результати мають постійно відслідковуватися викладачами, іншими учасниками освітнього процесу ВВНЗ, ВНП ВНЗ і підлягати систематичному моніторингу [8].

Відповідно до раніше викладеного, професійну компетентність викладача вищого військового навчального закладу варто розглядати як

інтегральний показник якості його підготовки, що характеризується ступенем здатності і готовності до постійного самовдосконалення, застосування сформованих знань, умінь, навичок, передового військового і педагогічного досвіду, особистих якостей і ціннісних орієнтацій при підготовці військових фахівців із визначеним рівнем сформованості в них необхідних компетентностей відповідно до стандартів вищої освіти.

Ефективним інструментарієм формування компетентностей військового фахівця в ході освітньої діяльності у ВВНЗ, яким має досконало володіти викладач вищого військового навчального закладу, є педагогічна технологія.

Педагогічна технологія, як упорядкована (алгоритмізована) взаємодія учасників навчально-виховного процесу, має забезпечувати якість підготовки військових фахівців. Основними складовими зазначеної взаємодії, що несе в собі особистісно-орієнтований характер, є такі: організаційно-проектувальна, комунікативно-перетворювальна, діагностично-моніторингова, аналітично-коригувальна. Відтак, професійна компетентність викладача вищого військового навчального закладу, як інтегральний показник якості його підготовки, містить цілу низку взаємопов'язаних компетенцій, реалізація яких у педагогічній практиці має забезпечити досягнення визначеного рівня сформованості певних компетентностей в тих, хто навчається – слухачів (курсантів).

Розгляду основних компетенцій викладача вищого навчального закладу присвячено низку публікацій [9, 10, 11]. За аналогією авторами статті розглядається сукупність компетенцій викладача ВВНЗ. До основних з них варто віднести такі: науково-дослідницьку; соціально-економічну; загальновійськову, військово-спеціальну; психолого-педагогічну; організаційно-управлінську, правову; інформаційно-комунікативну; морально-етичну. Розглянемо зміст кожної з них.

Науково-дослідницька компетентність викладача передбачає володіння методологією наукового пошуку; ведення наукових досліджень, впровадження їх результатів у військах (силах) та у навчальний процес; залучення курсантів (слухачів) до науково-дослідної роботи; науковий аналіз й узагальнення власного педагогічного досвіду; наукове керівництво підготовкою науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації (доктори філософії і доктори наук); публікацію результатів наукових досліджень у фахових збірниках; участь у наукових (науково-методичних) конференціях, семінарах тощо.

Соціально-економічна компетентність (загальна ерудиція) вимагає від педагога розуміння глобальних цивілізаційних процесів, що відбуваються у світі та закономірностей розвитку і функціонування сучасного суспільства; знань основ політології, соціології, психології, економіки, менеджменту, філософії, всесвітньої історії, історії України та воєнного мистецтва, екології, релігієзнавства, основ світової культури, що мають знаходити своє відображення у педагогічній діяльності викладача.

Загальновійськова, військово-спеціальна компетентність включає знання загальновійськової тактики, бойових статутів за видами Збройних Сил України, настанов родів військ та спеціальних військ за спеціальністю, статутів Збройних Сил України; знання тактико-технічних характеристик сучасних видів озброєння, військової техніки та бойових можливостей військових підрозділів, частин, з'єднань своїх військ і військ противника; уміння вести робочу карту, володіння штабною культурою; виконання нормативів з вогневої та фізичної підготовки; стройову підтягнутість.

Психолого-педагогічна компетентність є базовим компонентом професійної компетентності викладача, що передбачає ґрунтовні знання з педагогіки і психології, зокрема андрагогіки, медико-біологічних аспектів інтелектуальної діяльності; володіння сучасними формами, методами, засобами й технологіями навчання. Дану компетентність можна декомпонувати на певні складові, а саме:

загальнопедагогічна компетентність – здатність використовувати загальнофілософські підходи у педагогічній практиці; знання законів, закономірностей і принципів педагогіки, основ дидактики (теорії формування змісту освіти, знань, умінь, навичок, компетентностей та основних форм і методів педагогічної діяльності); нестандартне мислення, креативність, володіння інноваційними підходами до вирішення творчих завдань;

компетентність професійного спрямування – знання особливостей професійної діяльності за спеціальністю, спеціалізацією тих, хто навчається; усвідомлення перспектив розвитку професії; урахування вітчизняного та зарубіжного досвіду при підготовці військових фахівців за аналогічними спеціальностями;

конкретно-предметна компетентність – знання теоретичних основ дисципліни, що викладається, особливостей практичного застосування тими, хто навчається здобутих знань; комплексне планування навчально-виховних завдань; участь у формуванні змісту навчання та компетентісно-змістових модулів навчання, налагодження міждисциплінарних зв'язків; участь у розробленні системи забезпечення якості підготовки військових фахівців; розроблення та застосування оптимальних педагогічних технологій в ході викладання навчальної дисципліни; володіння методами об'єктивного контролю та коригування освітньої діяльності відповідно до отриманих результатів зворотного зв'язку;

компетентність самовдосконалення – здатність до самоосвіти, саморозвитку; аналізу освітнього процесу та результатів власної педагогічної діяльності і діяльності колег; гнучкість поведінки (перебудова особистісних якостей, установок, цінностей, потреб, інтересів, мотивів поведінки згідно із новими, змінюваними вимогами до професійної компетентності викладача);

соціально-психологічна компетентність – застосування мотиваційно-мобілізаційного компоненту (уміння зосередити розумові і фізичні сили курсантів (слухачів) на вирішенні навчальних завдань, створити позитивний емоційний настрій); використання в педагогічній практиці знань про

особливості навчально-пізнавальної та комунікативної діяльності навчальної групи і конкретної особистості в ній, про особливості взаємовідносин і спілкування;

диференційно-психологічна компетентність – використання знань про особливості засвоєння навчального матеріалу тими, хто навчається, відповідно до їх індивідуальних та вікових характеристик;

аутопсихологічна компетентність – адекватне сприймання позитивних і негативних сторін своєї професійної діяльності, а також критичний аналіз своєї особистості з її характерними рисами та властивостями.

Організаційно-управлінська, правова компетентність вимагає від науково-педагогічного працівника додержання вимог законів України, статуту та правил внутрішнього розпорядку ВВНЗ; знання основних положень Стратегії національної безпеки і оборони, Воєнної доктрини України, Державної програми реформування і розвитку Збройних Сил України; знання вимог нормативних документів з організації НВП, змісту освітньо-професійних (освітньо-наукових) програм, засобів діагностики якості, програм навчальних дисциплін і тематичних планів, ролі та місця навчальної дисципліни в НВП; уміння управляти процесом якості підготовки військових фахівців, планувати навчальний процес зі своєї навчальної дисципліни з урахуванням змісту інших дисциплін; забезпечення захисту інформації, що становить державну таємницю.

Інформаційно-комунікативна компетентність передбачає сформованість у викладача таких навичок: знаходження (отримання) інформації з різних джерел, її перетворення в інформаційний продукт; уміння ясно, чітко та лаконічно висловлювати думку, доносити певну інформацію, відстоювати власну точку зору, переконувати, аргументувати; уміння вислуховувати співрозмовника, сприймати іншу точку зору, уникати конфліктів; уміння налагоджувати взаємодію з колегами, узгоджувати свої дії з іншими особами, спілкуватися в екстремальних ситуаціях; уміння користуватися ПЕОМ; знання іншої мови.

Морально-етична компетентність вимагає від педагога дотримання ним норм педагогічної етики, моралі; володіння методиками виховання в процесі навчання; сформованість мовно-етикетної культури; поважного ставлення до гідності осіб постійного та перемінного складу ВВНЗ; виховання слухачів (курсантів) у дусі українського патріотизму, поваги до Конституції України, готовності до захисту недоторканості і територіальної цілісності України.

У структурі педагогічно значущих здібностей викладача вчені обґрунтовують також важливість такої риси, як креативність. Розвиток креативності сприяє досягненню спеціалістом високого рівня професіоналізму, духовної вершини, тобто сприяє самоактуалізації особистості [12, 13, 14].

Деякі дослідники визначають креативність як комплекс інтелектуальних і особистісних особливостей індивіда, що сприяють самостійній постановці проблем, народженню значної кількості оригінальних ідей і нешаблонному їх

вирішенню. Складовою креативності є творча активність, що породжує щось якісно нове, вирізняється неповторністю, оригінальністю, суспільно-історичною унікальністю. Формою прояву креативного мислення є рефлексія, що спрямована на розуміння об'єктом самого себе, власної діяльності.

Для усвідомлення кожним викладачем рівня сформованості своєї професійної компетентності цей рівень має певним чином оцінюватися і визнаватися [8]. Джерелами подібного оцінювання можуть бути такі з них: систематичний формальний рейтинг у тих, хто навчається; оцінка керівника; рейтинг серед колег; участь викладача в робочих семінарах; залишкові знання слухачів (курсантів); результати іспитів; відгуки на випускників [15], самооцінка (підсумкова доповідь викладача).

У наведеній системі домінує комплексний підхід до оцінювання професійної компетентності викладача, в якому задіяно колег, адміністрацію та слухачів (курсантів). Сукупність цих джерел дає можливість всебічно розглянути діяльність викладача з точки зору всіх учасників НВП і, зокрема, встановити взаємозв'язок між його діяльністю та навчальними результатами тих, хто навчається.

Висновки. Здатність системи військової освіти відповідати на нові виклики здебільшого зводиться до готовності швидко (оперативно) змінюватися під нові, у т. ч. ще невідомі, завдання. При цьому акцент ставиться на спроможності оперативно управляти системою освіти, проводити дослідження та моніторинг ситуації у світі та країні, виробляти здатність до розроблення і реалізації інноваційних проектів, володіти високою мірою різноманітності у самій системі освіти, тобто накопичувати ресурси для можливих відповідей. У контексті перспектив розвитку Збройних Сил України та системи військової освіти на сучасному етапі це повною мірою стосується й професійної діяльності науково-педагогічних працівників ВВНЗ та ВНП ВНЗ, які мають забезпечувати ефективність підготовки військових фахівців, формування в них високих морально-ділових якостей, здатність і готовність успішно вирішувати складні військово-професійні завдання у мирний час та в екстремальних умовах особливого періоду. Сучасні вимоги до підготовки військових фахівців вочевидь потребують необхідного рівня сформованості відповідних якостей й у викладача, а саме: загальногромадянських, морально-етичних, комунікативних, соціально-перцептивних, індивідуально-психологічних, якостей, що вказують на теоретичну і практичну готовність до педагогічної діяльності, а також особистісних здібностей: креативність, творча індивідуальність, педагогічна культура та ін., що у підсумку свідчать про професійну компетентність науково-педагогічного працівника.

Перспективи подальших досліджень. Удосконалення інструментарію щодо об'єктивізації оцінювання та самооцінювання рівня сформованості професійної компетентності викладача вищого військового навчального закладу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Стратегічний оборонний бюлетень України. Указ Президента України від 06 червня 2016р. № 240/2016. “Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 травня 2016 року “Про Стратегічний оборонний бюлетень України”.
2. *Ткаченко О.Б.* Сучасні вимоги до викладачів вищих навчальних закладів // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. Збірник наукових праць. Випуск 13. – 2010. – С. 324–332.
3. Педагогическая энциклопедия. Т. 3. – М.: Сов. энцикл. 1966. – С. 487.
4. *Кремень В.Г.* Освіта і наука України: шляхи модернізації (Факти, роздуми, перспективи) / В.Г. Кремень. – К.: Грамота, 2003. – 216 с.
5. *Зельницький А.М.* Проблема якості підготовки офіцерів тактичної ланки управління в контексті проведення АТО / А.М. Зельницький, О.А. Мітягін, Ю.І. Приходько // Збірник наукових праць “Військова освіта”, НУОУ – 2015. – № 1 (31). – С. 91–102.
6. Закон України “Про вищу освіту” від 17.01.2002 р., № 2984-III.
7. *Зимняя И.А.* Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования / Зимняя И.А. // Высшее образование сегодня. – 2003. – № 5. – С. 34–42.
8. Звіт по науково-дослідну роботу “Моніторинг в системі вищої військової освіти” (заключний). – К.: НУОУ, 2015. – 455 с.
9. *Красицька Н.С.* Основні складові професійної компетентності викладача вищого навчального закладу // Науковий журнал “Вісник ДонНУЕТ”, № 2(46), 2010. – С. 198–205.
10. *Шовкун Л.М., Лузан П.Г.* Професійна компетентність викладача вищого аграрного навчального закладу та її оцінювання / П.Г. Лузан, Л.М. Шовкун // Проблеми інженерно-педагогічної освіти: [зб. наук. пр.] – Х.: УІПА, 2006. – Вип. 14–15. – С. 226–234.
11. *Яремчук Н.* Педагогічна творчість як складова професійно-педагогічної культури викладача вищої школи / Н. Яремчук // Вісник Львівського університету. Серія: Педагогіка. – 2009. – Вип. 25. – Ч. 1. – С. 242–249.
12. *Вишнякова Н.Ф.* Креативная акмеология / Н.Ф. Вишнякова. – Мн.: Дзбур, 1998. – 242 с.
13. *Губенко О.В.* Внутрішня свобода як умова активізації творчого потенціалу особистості / О.В. Губенко // Практична психологія та соціальна робота. – 2003. – № 10. – С. 1–5.
14. *Єрмолова А.М.* Креативність в освітньому моніторингу / А.М. Єрмолова // Практична психологія та соціальна робота. – 2003. – № 8. – С. 71–74.
15. Методичні рекомендації щодо підготовки відгуку на випускника вищого військового навчального закладу Збройних Сил України (військового навчального підрозділу вищого навчального закладу) // І.В. Толок, Ю.О. Черних, Ю.І. Приходько, А.М. Зельницький, В.О. Водолазський, Т.В. Поліщук. – К.: ВІПІ НТУУ “КПІ”, 2012. – 13 с.

А.Н. Зельницький, кандидат педагогических наук, профессор,
О.А. Заболотный, кандидат военных наук, доцент
Национальный университет обороны Украины
имени Ивана Черняховского

ПРЕПОДАВАТЕЛЬ ВЫСШЕГО ВОЕННОГО УЧЕБНОГО ЗАВЕДЕНИЯ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ: ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ КОМПЕТЕНТНОСТЬ – НОВЫЕ ВЫЗОВЫ

В статье раскрывается суть понятия профессиональная компетентность преподавателя высшего военного учебного заведения, а также содержание основных структурных компонентов этой педагогической категории. Рассматриваются проблемы усовершенствования профессиональной компетентности преподавателя в современных реалиях, обусловленных вызовами, которые предстали перед Украиной и ее Вооруженными Силами в связи с вооруженным конфликтом на востоке нашего государства. Анализируются введенные в действие соответствующими нормативно-правовыми актами направления и пути реформирования и дальнейшего развития системы военного образования и эффективности профессиональной деятельности преподавателей. Главное внимание уделено анализу психолого-педагогической компетентности преподавателя высшего военного учебного заведения и некоторым подходам к оцениванию результатов его педагогической деятельности. При этом делается акцент на применении в образовательном процессе инновационных педагогических технологий, приведении содержания образования и качества подготовки военных специалистов в соответствие с потребностями сил обороны с учетом опыта государств-членов НАТО и опыта боевых действий в зоне АТО.

Ключевые слова: профессиональная компетентность, качество образования, качество образовательной деятельности, преподаватель высшего военного учебного заведения, подготовка военных специалистов, система военного образования.

A. Zelnytskiy, Candidate of Pedagogical Sciences, Professor;
O. Zabolotnuy, Ph. D., Associate professor
National Defense University of Ukraine named
after Ivan Chernyakhovskiy

THE TEACHER OF THE HIGHEST MILITARY EDUCATIONAL INSTITUTION IN MODERN CONDITIONS: PROFESSIONAL COMPETENCE – NEW CALLS

In article the concept essence professional competence of the teacher of the highest military educational institution, and also the maintenance of the main structural components of this pedagogical category reveals. Problems of improvement of professional competence of the teacher of the modern realities caused by calls which appeared in front of Ukraine and its Armed Forces in connection with the armed aggression of the Russian Federation against Ukraine are considered. The directions which are put into operation by the relevant normative legal acts and ways of reforming and further development of system of military education and efficiency of professional activity of teachers are analyzed.

The main attention is paid to the analysis of psychology and pedagogical competence of the teacher of the highest military educational institution and the main approaches to estimation of results of its pedagogical activity. Thus the emphasis is placed on application in educational process of innovative pedagogical technologies, reduction of the content of education and quality of training of military experts in compliance with requirements of forces of defense taking into account experience of NATO member states and combat experience in the anti-terrorist operation zone.

Keywords: professional competence, quality of education, quality of educational activity, teacher of the highest military educational institution, training of military experts, system of military education.